

246.

„Young Life“

МОЛОДЕ

МАЛІ
ДРУЗІ
ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІТВОРИ

ЖИТТЯ

Серія Б. Ч. I (4). 1948

На чужині

Річник IX.

УКРАЇНСЬКА
Д...
246
М... - А... (12)

ДОБРИЙ ДЕНЬ

*Вийшло сонечко на небо
І всміхається до нас:
Веселіться, любі діти,
Добрий день у добрий час!*

*Вам співають жайворонки,
То для вас шумить ручай,
Вам кланяються тополі,
Вас до себе кличе гай.*

*На леваді ясні квіти
Розцвітаються для вас.
Веселіться, любі діти!
Добрий день у добрий час!*

М. Петрів.

ПОКЛІН ДИТЯЧОМУ ПИСЬМЕННИКОВІ

У славному дитячому журналі „Дзвінок“ друкувало свої твори багато визначних українських письменників. Знаєте вже, діти, про те, що в ньому друкував свої чудові байки Леонід Глібів і що цей журнал редагувала продовж кількох років письменниця Катря Гриневичева.

Сьогодні згадаємо ще про одного визначного нашого письменника, Михайла Коцюбинського. Саме в місяці квітні ц. р. минає рівно 35 літ від його смерті. Цей письменник помістив у „Дзвін-

ку“ чудові оповідання для дітей „Харитя“, „Маленький грішник“, „Ялинка“ і інші, та й кілька гарних віршиків. Його твори для старших славні і поза Україною. Коли дещо підростете, прочитайте його повість п. з. „Тіні забутих предків“ та й багато прекрасних оповідань - новель.

Вшановуючи пам'ять письменника, помістимо сьогодні його оповідання-статейку п. з. „Нюрнберзьке яйце“, що вперше була друкowana в „Дзвінку“.

На обгортці рисунок М. Михалевича до легенди К. Гриневичевої п. з. „Мак“ (на стор. 5)

ДЕ ЖИВУТЬ ДОБРІ ПТАХИ?

Якось прилетіли з далеких земель у нашу країну добрі лелеки. Далеко вони перебули ту пору року, коли у нас холодно, сніг та мороз.

Кожний лелека в минулому році жив тут, мав свою стару, добре збудовану хату на високих клунях.

Сніги розтали, зацвіли дерева та квіти — прилетіли вони на старе місце жити. Дивляться: на клунях їхніх хат немає, тільки вітер гуляє. Якийсь злий чоловік кинув грудку землі і поранив одного лелеку. Люди почали на нього кричати, а він ще одну кинув.

Засумували добрі птахи і полетіли геть від села, в близький луг. Уже ж пора малих лелечат годувати. Де їх примістити, де і самим жити?

Питають лелеки старих та кривих верб:

— Може дозволите на вашій гіллі хатки збудувати?

Озвались старі дерева добрим шумом-голосами:

— Чому ж ні? Ви добрі птахи, будуйте.

Заходились лелеки галузки складати, кошики-хатки виплітати. Повиплітали — і живуть по-двоє в хатці. Діток годують, на сонечку гріються, а як захочуть, то в синьому небі разом з літаками літають.

Рис. М. Михалевича

Село було на гірці і ніхто їх не турбував, навіть той злий чоловік, що грудкою лелеку поранив.

Однієї темної ночі проснувся поранений лелека у своїй хатці. Дивиться: сина в хатці немає, а небо — червоним вогнем палає. Думає собі: хіба серед ночі може сходити сонце? Придивився, аж то в селі розгорається пожежа, все вище росте полум'я!

Лелека піднявся на дужій нозі, підняв голову догори та як застукоче, як заклекоче своїм довгим носом-дзьобом. Це він тає і сина кликав і на сполох гукав. Почули те його брати, посхоплювалися, ну і собі довгими дзьобами

стукотіть, на сполох бити, людей зі сну будити. Прилетів і син пораненого лелеки, та й собі взявся клекотати.

А люди крізь сон почули клекіт з луку. Посхоплювалися з ліжок. Тільки злий чоловік хотів знову спати та сердився, що лелеки його збудили. Аж глянув у вікно та й зацікавився: все його подвір'я в огні!

Піднявся крик, кинулися люди воду носити, пожежу гасити.

Ледве погасили, а як скінчили, запитали один другого:

— А як ти проспався? Хто тебе збудив?

— Мене збудили лелеки.

— І мене. Я почув, як вони дзьобами клекотали - стукотали.

— І мене збудили вони, — озвався злий чоловік.

— Бачиш! А ти їх із села прогнав! Якби лелеки не збудили — ми б геть погоріли!

Сором взяв злого чоловіка. Вирішив він на другий рік спокутувати свою провину.

Перед холодами відлетіли лелеки в тепліший край. А як струмки заспівали та квіти засяли — повернулися знову в нашу країну. Хотіли вже село обминати, аж дивляться: на клунях ніби їхні хати! Сіли на клунях, розглядаються. Дійсно, люди наносили на клуні різних гіллячок та глини, навіть хати-кошики посплітали!

Поправили лелеки ті хатки, відкрили віконця, напустили сонця та й живуть. Вони добре знають, що злий чоловік уже не злий, це ж він добрим птахам хати-гнізда готував.

З тої години по всій нашій країні, по всій нашій землі живуть лелеки.

Добрі птахи живуть там, де і люди добрі.

Леонід Полтава.

З а п и т а н н я :

1. Як зветься наша країна?
2. В яку пору року холодно, в яку — тепло?
3. Які ще дерева крім верби, ви знаєте?
4. Яких птахів, крім лелек, ви знаєте?
5. Де живуть добрі птахи?

ВЕСНА ЙДЕ

Весна йде та йде. Ось уже і небо голубе і чисте, та вода голуба просвітчає. Сонечко блищить і горить, гаї розвиваються, садки зацвітають. Увечорі десь тьох-нув соловейко на листастому клені. Кує зозуля на високій березі, гуде бджола, мигтять білі метелики понад молоденькою травичкою, хрущі літають гучливі...

Якийсь гомін, гук якийсь, чи з-під землі, чи з води, чи з неба!...

Марко Вовчок.

(Зі збірки легенд К. Гриневичевої п. в. „По дорозі в Сихем”)

Жінка Йосіпа, теслі, ходила по хаті з недужим своїм хлопчиком на руках. Журливо нахилилась над ним, цілувала його волосся, мабуть, удесяте вже розпочинала свою колисанку. Співала в ній про голубе небо, нагріте теплом Божої любови; про ручай, закосичений незабудьками, як очі янголят; про аябликів та синичок, що саме тепер ховаються у затишші материнських крил.

Дитя зідхнуло слухаючи, схилило й собі головку ще ближче грудей Марії і з розпеченими жарою губками запало в глибокий сон.

Мама поклала його обережно на вбогій постелі, а сама боса, як була, побігла за ліками в місто. Щоб не гаяти часу, пустилася навскоси полем, з якого щойно вчора сусіди забрали збіжжя.

Перші вечірні сумерки волочилися вже по світі, і пронизливий вихор гудів поверх

скиб. Із дерев на мечах спалось зів'яле листя, по борознах миготіли озерця води, мов срібні. Ген, у долині, чорнів Назарет.

Марія бігла щосил, аж вітер лопотів її одежиною, зривав хустину з русого волосся, спиняв віддих у грудях.

І враз заворушилось на полі все покривджене, налякане, дожидаючи рятунку. Безлиста рокита, що дуже боялася зими, доглянулаздалеку Матір Божу і розчепіреном гіллям зачепила прохожу. Зачепила, придержала, стала просити жалібним тріскотом корчавих прутів:

— О, зупинися на часок, найсвятіша! Обійди тільки раз кругом, щоб заметіль пощадила мене на тому відслоненому місці.

Але жінка теслі перебігла розгублено мимо неї, сильніше закутавши платинкою натомлене обличчя.

Рис. М. Михалевича

Сгринула ще світлушку,
замотану в павутиння—тільки
зірвати б сітку хижака-
павука — та Мати Божа так
поспішала, що чула серце в
роті.

Не спивила її й пташка, що
кілька разів вдарилась на
лету об її коліна, забігаючи
їй собі допомоги у святої ман-
дрівниці. Її пернаті діточки,
кимось налякані, розбрелися

по очереті, і вона даремне закликала їх до себе криком гора та розпуки.

Марія не спостерігала сьогодні нічого на цій гіркій дорозі. З її босих порепаних ніг плила краплями кров і позначувала на стернині пурпурову доріжку, одну й другу..

В аптеці ждало багато жінок. Аптекарь видавав ліки чергою, і Марія ледве перед нічю вернулася до хати. Зараз із порога глянула на дитину. Вона спала спокійно, рясний цілющий піт укрив маленьке чоло. Мати з полегкістю схилялася на поруччя ліжка, відпочиваючи після томної дороги. Пересиділа так усю ніч на сторожі Ісусового сну.

Ранком, як сонце кинуло на Назарет перший жмут проміння, через шибку, що її протирали з роси ручки малого Сина Марії, видно було на полі два рядки маків, мов довгі шнури коралів. В ранішньому леготі вони тремтіли, як живі, на своїх високих і тонких стебелінках, а сонце пестило останнім теплом їх рум'яні пелюстки.

Усю днину збігалися діти з Назарету, щоб нарвати цих квіток з неба, але вони скоро в'янули. До того ж ішла осінь, що доти мав квіти дощем і б'є лютими вітрами, доки з них не облетить Богом дана краса.

І маленький Ісус Назарецький вибіг у теплий полудень погратися з ровесниками поміж ті маки, червоні, як огники, крилаті, як метелики і крижкі, як мрія. Коли вже мав доволі забави, назбирав гарну китицю і з веселим співом спішив до хати.

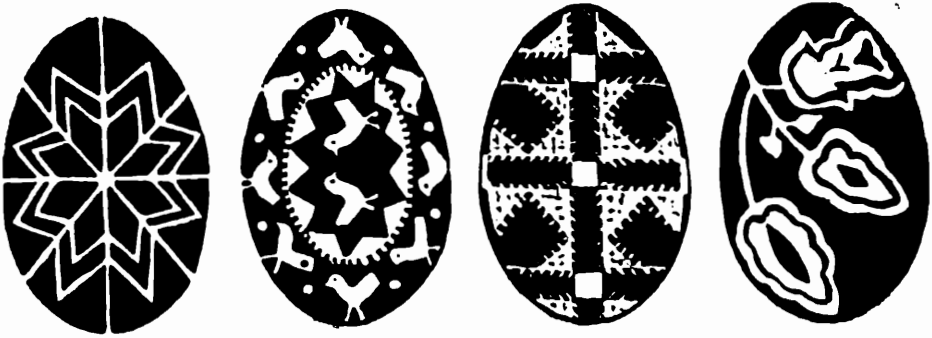
Біля вікна у сонці сиділа його молода Мати і пряла сивий льон, а веретено іскрою вертілося в її пальцях. А як схилялася, щоб придержати в обіймах свого пестунчика, він успів уже вбрати її волосся в ці тремтючі вогненні квітки, мов у царську корону.

Повна тихої погоди, дивилась на нього обрадувана Марія...

З тієї пори посеред піль, де росте хліб насущний для людей, з кожним літом цвітуть доріжки Божі, мов довгі шнури коралів.

Катря Гриневичева

Гуцульські писанки

Звідки взялися писанки?

(Легенда)

Це діялося в Єрусалимі. Пресвята Діва сумувала й плакала по смерті Сина. Ісуса. Вже третій день минув, відколи Його зложили до гробу. А вона сиділа у своїй кімнаті, мов камінна з болю. Не приймала ні їжі, ні напиту.

Зажурені побожні жінки відвідували Марію, потішали й просили, щоб поживилася чимнебудь. Але Вона мовчала і постила далі.

Часто відвідувала Марію бідна, але побожна й добра дівчина Ганна. В неділю, на сам Великдень, коли розійшлася вістка, що Ісус Христос воскрес, Ганна взяла у кошичок усе своє добро: кілька яєчок, та пішла з ними до Пречистої Диви. Вона схилилася на коліна біля ніг Марії й просила:

„Маріє! Скорбна Мати, не плач, не сумуй! Хіба ж не знаєш, що Твій Син воскрес із гробу? Радуйся, Маріє!“

Тоді Мати Божа промовила вперше:

„Знаю про це. Мій Син з'явився мені у сні. Я бачила його в такій сліпучій ясності й славі, що очі боліли від цього блиску. Знаю, мій Син воскрес“.

Дівчина подала Марії свій дар, кошичок з яєчками. Пресвята Діва приняла дарунок дрижачими руками, а сльози радості поплили з її очей та зросили яєчка.

І сталося чудо: де упала сльоза її святих очей, там на яєчках зацвіли прекрасні різнобарвні узорі, прегарні квіточки, метелики, зірки. Яєчка заграли всіма барвами, мов дороге каміння. Тоді

Божа Мати усміхнулася і стала роздавати ці барвисті писані яєчка присутнім зі словами:

„Радуйтеся! Христос воскрес!“

Потім віддала з подякою порожній кошичок добрій дівчині.

Коли Ганна вийшла на вулицю і глянула на кошичок, на диво побачила, що він повний прегарно писаних яєчок.

З великою радістю стала вона бігти вулицями Брусалиму і кожному знайомому дарувала писане яєчко зі словами:

„Радуйся! Ісус Назарянин воскрес! Христос воскрес!“

Так вона роздавала ці яєчка, а кошичок усе таки

був повний до самого вечора. А люди, яких вона обдарувала, несли їх далі, давали своїм знайомим та поздоровляли їх словами:

„Христос воскрес!“

Так за недовгий час усе місто дізналося про чудо Воскресення Христового.

На пам'ятку цієї радісної події наші дівчата кожного року у великодню суботу пишуть писанки, а на Великдень дарують їх знайомим. Пресвята Діва благословить дівочі руки і дає їм хист та надхнення добирати щонайкращі узори.

А іноді Вона сама водить пензликом, що його держить дівоча рука.

Олена Цегельська.

ЧОМ ТИ, СОЛОВЕЙКУ...

Підляська веснянка з села Полоски.

Полоски

Чом ти соловейку рано з вир'я вийшов? Ой рано раненько, рано з вир'я вийшов?

Чом ти, соловейку,
Рано з вир'я*) вийшов?
Ой, рано, раненько,
Рано, з вир'я вийшов.

А ще на гороньках
Сніженьки лежали,
Ой, рано, раненько,
Сніженьки лежали.

А ще на луженьках
Кригоньки стояли,
Ой, рано, раненько,
Кригоньки лежали.

Тоді з вир'я вийшов,
Як мені час прийшов.
Ой, рано, раненько,
Як мені час прийшов.

А я ті сніженьки
Розмету крильцями,
Ой, рано, раненько,
Розмету крильцями.

А я ті кригоньки
Потопчу ніжками.
Ой, рано, раненько,
Потопчу ніжками.

Записала Івга Шугай.

*) з вир'я — з вирію.

Шкільні роки М. Коцюбинського

В містечку Бар, на Поділлі, почав свої шкільні роки наш майбутній письменник Михайло Коцюбинський.

Була тут єдина народня школа. В усіх трьох її класах навчалося не більше 30 учнів і вчив їх один лише вчитель Я. Богачевський. До цієї школи і віддали батьки Михайлика на науку.

Навчання в школі проводилось російською мовою, але вчитель-українець часто вживав і української мови. Учні говорили між собою здебільшого по-українськи, особливо під час перерв та ігор.

Московська царська влада забороняла українську мову і забороняла школярам читати українські книжки. Ці книжки були вилучені з бібліотеки. За цим старанно стежив інспектор народніх шкіл. В одному таємному листі до вчителя барської народньої школи інспектор писав: „Негаймо з одержанням цього листа вилучити з бібліотеки

довіреного Вам „учілища“ (школи) всі книги на „малоросійском нареччі“ (тобто на українській мові). Коли б такі були не лише у Вашій бібліотеці, але і на руках у Ваших учнів, то забрати їх і список цих книг надіслати мені“.

Вчився Михайлик добре, був уважний і старанний учень. Дуже любив книги і малювання, а особливо любив прогулянки в природу. Завжди знав лекції краще других і був серйозний не на свої роки. Був завжди чепурний і чисто вдягнений. Учитель ніколи не карав його — не бив лінійкою по руці, не становив навколішки, як це бувало з іншими.

А поза школою Михайлик був веселим і дотепним хлопчиком, хорошим товаришем в дитячих іграх і невинних хлопських витівках.

Якось раз з друзями пішов Михайлик ловити вудкою рибу в ставку. Вирядилися, але побачили, що бракує гачків. Розчаровані діти ладні були вертатись додому, але Михайлик знайшов вихід: він намовив свою товаришку Перлю Шток піти в крамницю свого батька і повитягати дротики з конторських книг. Дівчинка послухала його, розшила батькові книги і з цих дротиків зробила гачки.

Двадцять років тому та ж сама співучениця Михайлика, вже старенька бабуся, пригадала нам ще й таке: „Спускалися ми, — розказувала вона, — на санчатах з валів, що були поблизу школи. Один хлопчик штовхнув мої санчата згори та й так невдало, що я покотилася з ними в прірву. Михайлик, побачивши це, зарепетував і кинувся перший із присутніх дітей рятувати мене, голосно закликаючи на поміч дорослих. Після цього випадку довго говорили про Михайлика, як героя“.

Петро Павлович.

Рисунок А. Манастирського

Нюрнберзьке яйце

Мабуть, усі ви, діточки, бачили годинник; можете дізнатись, глянувши на його— чи вдень, чи вночі — котра година, можете почислити кожну хвилину.

А було колись так, що люди не знали, як рахувати час. Розрізняли лише весну, літо, осінь та зиму, а добу ділили на день та ніч. У літній ясний день, коли сонечко весело сяє на небі — пізнавали люди, яка пора; але вночі або в глуху осінь не вміли дати собі ради. Не раз і не два думали люди над тим, як запобігти лихові. Та якось нічого путнього не вигадали. Один англійський король звелів наробити однакових каганців, розчислити, скільки їх може згоріти в добу, і відтак, засвітуючи один за другим, рахувати час. Але на такий дорогий годинник могли спромогтись лише король та багатирі. Треба було, щоб каганці го-

рили безперестанку, щоб і вдень і вночі чоловік доглядав їх та засвічував новий, скоро догорить один. Багато було клопоту з тою вигадкою. Опісля видумали люди піщаний годинник. Брала дві скляні пляшечки з вузькими шийками, насипали одну дрібненьким піском і залучали їх шийками до купи так, що пісок міг пересипатися з одної пляшечки до другої. Скоро лиш пісок з верхньої пляшечки пересиплеться в нижню— перевертають її догори донцем, і пісок знов сиплеться, як досі. Недорогий і дуже простий такий годинник, але й з ним чимало мороки, — раз-у-раз треба назирати за ним. Напослідок винайшли дзигарі вежові. Хто й як перший вигадав це диво—невідомо. Кажуть, начебто араби перші вміли робити дзигарі і що арабський каліф Гарун-аль-Рашид року 807 прислав дзигара в дару-

нок французькому королеві Карлу Великому.

Тодішні дзигарі не дзвонили й не мали маятника. Маятник приборили аж у XVII віці. Тоді також поділили годину на 60 хвилин, а хвилину на 60 секунд. У великій пригоді стали людям дзигарі. Але їх можна було побачити лиш на баштах королівських та князівських замків. Мандрівник не міг користатися з них, бо були дуже здорові й важкі. Про бідних людей годі й казати: вони мусіли вдовольнятися помічю сонця, котре однаково світить і багатим і бідним.

Довго, дуже ще довго треба було працювати, щоб вимислити годинник, вигідніший та дешевший, щоб усі

люди могли користатися з цього.

На початку XVI віку в городі Нюрнберзі проживав один мідник — Петро Гельє. Старість білим волосом припорошила його голову, але він не згортав рук, не кдавав праці. Всі мали його за чесного чоловіка та доброго робітника. Опріч свого ремесла, Петро Гельє кохався в механіці. Раз якось навідався до нього один італієць, з котрим Гельє, мандруючи, познайомився в Фльоренції. Від того часу старий мідник кинув своє ремесло, цілими днями читав книжки, рисовав і вираховував усілякі шруби та коліщатка.

Жінка Гельє та двоє дорослих синів його не могли збагнути, чому такий працюю-

витий чоловік кинув роботу, і від світання до смеркання корили та лаяли його. Не витримав старий Гельє і, кинувши власну оселю, перебрився до своєї заміжньої дочки. Добра дочка дуже любила свого батька, захистила його і, хоч сама була вбога, усе робила, щоб заспокоїти його старість. На лихо, чоловік її, кравець, був страшенно цікавий і відтоді, як старий тесть оселився в його хаті, — і на хвилинку не мав спокою. Цікавий кравець не знав механіки, і всякі коліщатка, шруби, коло яких раз-у-раз порався Петро Гельє, видавались йому чимсь незвичайним, дивовижним. Він слідив очима за кожним кроком тестя.

Одного дня старий мідник пішов до міста, забувши зачинити свою хату. Кравець подався до тещової кімнати, радий, що може заспокоїти свою цікавість. Здорований, майже з страхом роздивлявся він по кімнаті, оглядав кожний кусочок дроту, міді, заліза... Усе видавалось йому незвичайним. Аж ось межі всілякими інструментами вглядів він кругленьку, невеличку штучку, котра якось то дивно стукотіла і сичала. Спершу подумав він, що то йому почулося. Вхопив машинку в руки, приклав до одного вуха — стукотить; приклав до другого — не вгаває. Холодний піт облі-

ляв бідного кравця. Йому видалось, що в тій кругленькій штучці сидить нечиста сила, і, недовго думавши, зо всієї сили кинув нею об стіну, а сам, не озираючись, вибіг з кімнати, хрестячись та читаючи молитву.

— От воно що! — думав він. — От чого коханий тесть зачинається в хаті, ховається від людей! Недарма ж жінка та діти вигнали тебе з хати! Спізнався з чортом і зачинив його в машинці! Годі! Не хочу жити під одним дахом з чортякою! Ще, борони Боже, на суд потягнуть!...

Вернувшись додому й побачивши, що його праця попсована, старий Петро аж за голову взявся з туги. Стільки праці, стільки часу пропало марно! А тут ще дурний зять кричить, що не хоче жити в одній хаті з чортом. Нещасний Гельє зв'язав у вузлик своє майно і вибіг з хати на вулицю.

Тяжко йому було. Він думав:

— Я старий, німецький... Прийде незабаром смерть і разом зо мною покладе в домовину і мою думку... І я не зроблю людям того добра, яке можу зробити. А тут ще ніхто не йме мені віри, всі цураються мене, мов божевільного. Що мені робити, бідному, на світі?... Ось що зроблю: піду до судді, попрошу його, щоб зам-

кнув мене в тюрму. Там уже ніхто не перешкоджатиме мені.

Так подумав та й пішов до судді.

Суддя тількищо скінчив свою роботу й хотів обідати. Побачивши нового прохача, він дуже здивувався.

— Добродію, — сказав Гельє, — зробіть мені велику ласку: звеліть мене ув'язнити.

Почувши таке дивне прохання, суддя здивувався ще більше: він подумав, що старий збожеволів, і пильно глянув на нього.

— Чого ж тобі так бажається тюрми? — спитав він.

— Я, бачте, мушу скінчити одну дуже важну роботу, та, на лихо, не можу знайти затишного куточка, щоб мені не перешкоджали. В тюрмі вже напевно ніхто не перешкоджатиме мені.

Даремно силкувався суддя упевнити старого механіка, що в тюрмі не так то вже добре, щоб туди проситись. Гельє так благав його, що суддя звелів ув'язнити його. Дуже зацікавив суддю старий Петро. Щоб дізнатися про нього ще більше, суддя пішов до його жінки й почав розпитувати її про чоловіка.

— Мій чоловік божевільний, — відказала жінка, — він закинув роботу, цілими днями пораяється з книжками та всякою дурницею.

І сини не боронили батька. Тоді суддя звернувся до дочки та зятя. Зять назвав тестя божевільним і казав, що він запродав душу нечистій силі. Бідна дочка плакала, боронила батька, як уміла, але її ніхто не слухав.

Повірів суддя, що Гельє справді збожеволів, і звелів усім родичам Петра зібратися, щоб при них випитати його і вже напевне впевнитися, що він божевільний.

У визначений день зібрався у судді всі родичі Петра Гельє. Послали в тюрму за ним і незабаром привели його.

Він увійшов до залі з повагою. Очі його дивились ясно та розумно. Лице сяяло тихою радістю. В руці тримав він невелику штучку, схожу на яйце, в котрій щось стукотіло.

— Панове судді, — сказав Петро, — от чого мені так бажається дістатись до тюрми! Ми з моїм приятелем - італійцем довго вчилися механіки, довго розкидали розумом та роздивлялись, як зроблені дзигарі на баштах, і нарешті самі наважились зробити такий годинник, тільки маленький. Приятель мій постачав мені книжки, радив де в чому, а я взявся до роботи. Змовились ми мовчати, нікому й не натякати про нашу роботу, бо знали, що без глузування не обійдеться. Окрім цього в Нюрнберзі

чимало добрих мехавіків, і я боявся показувати свою роботу, щоб хто часом не скористався моєю думкою, наче своєю. Тепер, коли моя праця скінчена, — не маю з чим таїтись.

З цими словами він показав машинку. То був годинник або нюрнберзьке яйце. Так назвали його, бо був схожий на яйце. Всі судді і хто лише був у залі, з зачудованням дивились на го-

динник Петра Гельє, а він кожному розказував, як годинник зроблений.

Жінка та сини засоромились і почали перепрошувати старого, дочка плакала з радощів, а зять переконався, що в машинці нема нечистої сили.

Скоро звістка про новий годинник розійшлась по цілому Нюрнберзі, почали всі поважати мідника Гельє.

М. Коцюбинський.

ДЕСЯТЬ РОБІТНИКІВ

Зайшов я колись до однієї жінки в хату — Одаркою звали жінку. Дивлюсь, а у неї в хаті так чисто, гарно так: діти умиті, чисто одягнені, обід зварений.

— Як ви встигаєте все робити? — питаю я в Одарки.

А вона каже:

— Як же мені не встигнути? У мене служить аж десять

робітників. Вони мене слухають; що не скажу — зроблять, один одному допомагають!...

— Які ж то у вас робітники?

— А ось вони! — засміялась Одарка і поклала на стіл свої десять пальців.

М. Коцюбинський.

Петрусева повість

(Продовження)

Стара жінка хвилинку подумала й пішла зі мною. Вона оглянула Лесю, щось побурмотіла та й пішла. Я лишився в кімнаті в такому страху, що й висказати годі. Цілий дрижу і прошу Бога, щоб стеріг нас від лиха. За хвилинку відчинилися двері — вернулася сусідка. Ой горе! Що буде робити, що скаже? А вона, подумайте лише, принесла Лесі свого молока і булочку з маслом! Ми спільно посадили Лесю і накормили. Тоді сусідка поклала палець на уста й показала, щоб я не говорив бауерам, що вона тут була. Я це зрозумів. Сусідка пішла. Але я все ще їй не вірив. Може вона прийде і сама розкаже про все нашій господині? Може за те покарають тата й маму, може візьмуть їх до карного табору. Так боюся, так боюся. Стаю на коліна і починаю молитися: „Боже, мій Боже! Що я наробив! Ти, наш Боже, що є там, у нас вдома, на Україні, в нашій церковці, рятуй мене! Рятуй нас! І вас прошу, всі святі, що ви там, в нашій хаті на образах. І ти, святий Михаїле, і святий Юрію, і святий отче Николаю! Помилуйте, рятуйте!“

Прийшли батьки. Мама питають: „Чи Леся їла?“ „Їла, — кажу скоро, — їла. А тепер спить“. „О, Боже, — думаю, — щоб хоч не пробудилася, не сказала, що їла, хто тут був...“

Уночі я не міг спати. Мама часто вставали і схилялися наді мною.

„Що з тобою синочку? Чи не хворий ти?“

„Ні, мамо, я не хворий. Не журіться мною!“

А тут у грудях так мене тисне, так тисне, і плакати хочу. Тулю лице до подушки, стримуюсь, щоб не плакати.

„Ні! не вільно плакати! Не вільно мені виявити моєї тайни!“

* * *

На другий день була неділя. Сумний та невеселий вийшов я на вулицю. І тут зустріла мене стара німкеня-сусідка. Взяла мене за руку, і я весь стерп. Що то тепер буде? А вона каже: „Ходи зі мною!“ І веде мене кудись. Дивлюся, а вона прямує до своєї церкви. Я там ще ніколи не був. Здивувався, коли побачив, як там гарно та любо. Органи грають, німці співають і моляться побожно. І дивно мені і любо...

Дивуюся: отже і в Німеччині є ще побожні люди? Не всі грішать, не всі в неділю всаять снопи і сіно. І не всі кленуть так, як наш бауер.

Став я на коліна, молюся і б'юся в груди: — „Боже мій, прости мені! Погано я думав, що Тебе у Німеччині нема. І прошу, Боже, щоб ти дав здоров'я і многі літа нашій старенькій сусідці. Вона мене спасла, не мушу вже більше грішити“.

Ми помолилися і разом вийшли з церкви. Я був такий зворушений, що не міг промовити. Поцілував стареньку в руку. Вона стиснула мою руку і знов положила палець на устах, значить — вона тут, на святім місці, обіцяла мені, що буде держати нашу тайну.

Йдучи до дому, я радів, що маю вже одну добру приятельку. Вона певно буде нам ще далі помагати. Але цього замало. Від одного горнятка молока на день Леся ще не набереться сили. Ех, коли б так сестричка могла їсти чорний хліб з таким смаком, як я! А то вона така ніжненька, мов білинка. А може я міг би десь купити дещо для Лесі? Може я продав би свій ніжик і свою шкіряну торбу...? Може я доложив би ще ці гроші, які мені потайком дали бабуня перед від'їздом? І може я міг би купити трохи масла і кілька яєчок для сестрички? Але, хто тут у Німеччині продасть мені щонебудь без харчових карток? Хто купить у мене ці речі?

Ми тут, у селі, маємо вже кількоро знайомих. Це якісь серби, поляки, що часом, у неділю, розмовляють з татом і мамою. І я придумав, пригадав. Та ж у млині працює одна панночка українка. Вона часто розмовляє з моєю мамою, як вертається з поля або йде до крамниці. Вона все каже, що дуже вдоволена зі свої господині-мельнички. Вона має там всього подостатком.

Так, я можу їй усе сказати. Якщо не pomoже, то бодай порадить. Вона живе тут, у Німеччині, вже два роки.

Увечорі, ще того самого дня, забрав я свої окарби в торбу та побіг до млина. Став під огорожею і не маю відваги зайти. Чую — хтось говорить. То панна Оля проходжується по саді з мельничкою. Заждав я, аж вони прийшли ближче мене, і з-поза дерева махнув на панну Олю. Вона зрозуміла. За хвилинку перепросила мельничку і вибігла до мене. Я кинувся до неї: „Так і так. Дорога панно Олю, допоможіть мені, рятуйте мою маленьку хвору сестричку! Прошу, продайте це все і купіть щось доброго для Лесі!“

Вона слухає, слухає мовчки. А потім приголубила мене та й каже: „Ой люди, люди, мої безпомічні земляки! Чому ж мені твоя мама раніше про це не сказали?“ А на це я: „Боже борони!“

Мама не сміють про це знати! Тільки я винуватий! І я мушу сестричку рятувати“.

Вона подумала хвилинку та й каже: „Ти, Петрусю, сховай собі свої речі. Тут і так без карток нічого не купиш“.

На такі слова я дуже засумував. Вона це помітила. „Пожди хвилинку“, — сказала й побігла до хати. Я стою за огорожею й дивлюся, що то буде. Вона стрінула свою господиню якраз на порозі хати, почала довго говорити щось по-німецьки. Німкеня тільки руки ломить та дивується.

Вкінці панна Оля вийшла до мене.

„Слухай, Петрусю, моя німкеня згодилася вам помагати. Бачиш он той місток при доріжці? Там, під містком, буде кожного дня лежати малий клуночок для Лесі. Але ніхто не сміє про це знати! Ти знаєш, яка фрав Вебер люта, вона нарбила б великого шуму між німкенями. Її всі бояться, і моя мельничка також. Ніхто не хоче мати з нею до діла“.

Я пообіцяв, що буду мовчати. Хіба, що сестричка подужає і сама розкаже мамі про те, що вона їла.

Від того дня справді щодня з'являвся під містком малий пакетик. Коли всі йшли в поле, я обережно біг туди і приносив Лесі поживу. Чого там не було! Шматочок м'яса і солодкий пиріжок з яблуками або зі сливками. А часом і яєчко, і булочка з маслом. Боже мій!

О, як Леся тішилася, плескала в рученьки, з якою охотою їла! Видно було, що вона все сильніша та сильніша.

Завжди, коли Леся наїлася, я старанно збирав усі кришечки і шкаралупки з яєць і або все це палив, або закопував у саді.

Але мама таки помітили, що Леся веселіша, здоровіша. Почали мене допитувати. Я нічого—мовчу. Тоді мама звернулись до Лесі, допитують та й допитують, аж Леся все розказала і показала мамі кусочок пиріжка. Що ж було робити?

Я мусів мамі сказати всю правду.

Я просив: „Мамо, ми мусимо держати це все в тайні. Мамо, прошу, не журіться тим, що ваш син ходив за прошенням хлібом! Я хотів попродавати свої речі. Але що ж, не вдалося. Може колись, якщо розбагатіємо, то відплатимося мельничці. А тета Оля така добра, що їй ніякої відплати ні нагороди не треба. Вона така щаслива, коли може зробити якесь добро своїм братам українцям.“

(Далі буде)

Розгадаймо

1. ШО ЦЕ?

Як я уродилось, то було я біле,
 Тепер, подивіться, рябеньке я ціле,
 Мені змалювала Оксаночка бочки
 У жовті, червові, і чорні пасочки.
 Лежу на столі коло круглої паски,
 Моргаю до сиру, тулюсь до ковбаски,
 До хріну, до масла, до баби сміюся —
 Ану, відгадайте лишень, як я звуся.

Р. З.

2. МАГІЧНІ КВАДРАТИ

I.

1	2	3	4
2			
3			
4			

1. Перша християнська чеснота
2. Володар за часів Христа
3. Вкриває ранком рістю
4. Ім'я

II.

1	2	3	4
2			
3			
4			

1. Є понад ріками
2. Ім'я
3. Орел
4. Недоторкальна річ

3. СКІЛЬКИ ЯЄЦЬ?

Півтора курки зносить півтора яйця в півтора дня. Скільки яєць внесе одна курка в шістьох днях?

4. НАРОДНІ ЗАГАДКИ

1. Весною веселить, влітку холодить, восени годує, взимку загіває?
2. Всі мене прохають, всі мене чекають, а тільки з'явлюся, всі у мить ховаються!

5. ШІСТЬ НУЛЬ

Тут їх не шість, а тридцять шість:

0 0 0 0 0 0
 0 0 0 0 0 0
 0 0 0 0 0 0
 0 0 0 0 0 0
 0 0 0 0 0 0
 0 0 0 0 0 0

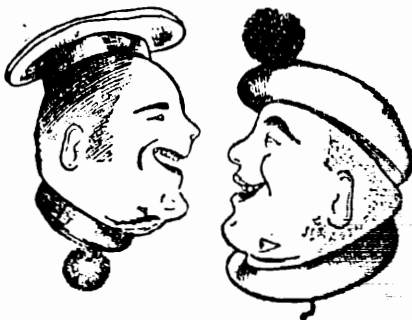
Вичеркни із них шість нуль, так, щоб у всіх чотирьох крайніх рядах лишилося рівне число нуль.

Це зовсім не так просто, як зразу здається.

Сміються чи сердяться?

Оці два циркові клоуни завжди або сміються, або сваряться.

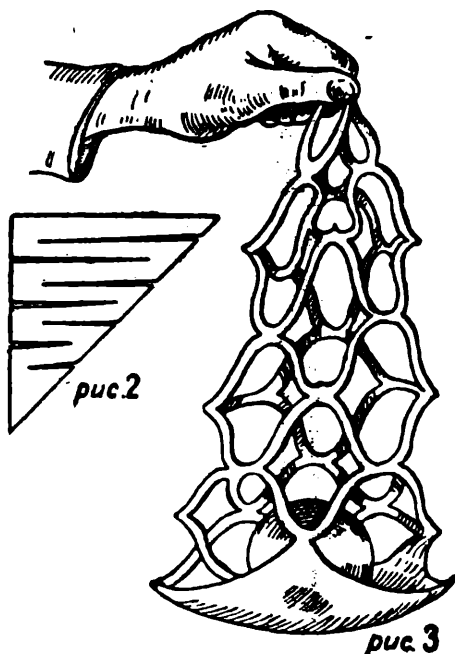
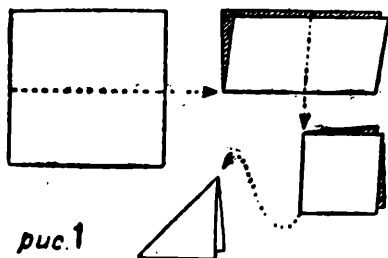
От маляр нарисував їх так: коли глянеш на рисунок — сміються, а перевернеш рисунок — сваряться!

ЗРОБИМО САМІ

Паперовий кошачок

Склади квадратний листок паперу, як показано на рис. 1. Зроби

на складенім листку ножицями нарізи, як на рис. 2. Ось і готовий кошачок. Поклади в нього писаночку чи що — кошачок розтягнеться, паче зроблений з сітки (рис. 3).

ДО ВІДОМА!

З незалежних від нас причин наступила перерва в появі нашого дитячого журналу „Малі Друзі“ (а саме за місяці-квітень і травень.) Тепер „Малі Друзі“ появлятимуться у пластовому видавництві „Молоде Життя“ і матимуть назву „Молоде Життя — Малі Друзі“.

Нова адреса поміщена внизу. Кличемо всіх українських дітей на чужині прислати до свого журналіку свої дописи, загадки, фота.

Не брукайте і не деріть журналіка, зберігайте його в своїй домашній дитячій бібліотеці. Згодом оправите всі числа разом у гарну книжечку!

3000 copies.

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ“ — „МАЛІ ДРУЗІ“ — журнал для дітей. — Ч. 4. — червень 1948. Видав пластове в-во „Молоде Життя“ при співпраці ОПДЛ. Адреса Адміністрації: „Molode Zytia — Mali Druzi“, Augsburg, Sommer-Kaserne, Bl. I/71. Адреса Редакції: „Molode Zytia — Mali Druzi“, München, Dachauerstr. 9/II. Ukrainian Magazine „Molode Zytia“ (Young Life) — München, Dachauerstr. 9/II. Authorization No. UNDP 223 from 11. March 1948. Civil Affairs Division EUCOM. Editor Dr. A. G. Figol, circulation — Printed by Augsburg, Frauentorstraße 49, Druckerei A. Bilous.